B. N. C
FIRENZE
1033
28

Digitized by Google

1033 [illegible]

Digitized by Google

IX
QVINT
1711

Digitized by Google

1033.26

ORATIO

In ſolenni Studiorum Inſtauratione

HABITA

In Aula Maxima Collegii Neapolitani Societatis JESU

Quarto Nonas Novembris An. Rep. Salut. M. D. CC. XI.

A CAMILLO DE QUINTIIS

EJUSDEM SOCIETATIS

EXCELLENTISSIMIS DOMINIS

ELECTIS

Ad Regimen Excellentiſſimæ URBIS Neapolitanæ,

Inter Hiſpaniæ Magnates Primi Ordinis adſcriptæ

DICATA.

NEAPOLI M. D. CC. XI.

Typis Felicis Moſca, Typographi Excellentiſſimæ Urbis Neap.
Juſſu, & Sumptibus Excellentiſſimorum DD. Electorum.

SUPERIORUM PERMISSU.

Digitized by Google

XIII
5

1033.28

Excellentiſſimis Dominis

D. FULVIO CARACCIOLO MONTIS SARDI DUCI.
D. PARTHENIO RUSSO.
D. HORATIO MUSCETTOLÆ MELITI DUCI.
D. FRANCISCO CAPANO.
D. FABRITIO RUFFO.
D. CAROLO CAPUANO.
D. JOSEPHO DE ANGELIS S. DONATI DUCI.

Electis ad Regimen Excellentiſſimæ URBIS Neapolitanæ,

Inter Hiſpaniæ Magnates Primi Ordinis adſcriptæ

CAMILLUS DE QUINTIIS SOC. JESU

Perpetuam Felicitatem.

SI *quis fortè, Proceres Excellentiſſimi; conſilium hoc reprehendat, quòd mei penè immemor veſtrum audeam in conſpectum venire, ocu-*

Digitized by Google

loſque laceſſere; is profectò, ſi rem ipſam putet, inde mihi veniam deberi ſentiet, unde nonnulla metuenda reprehenſio videbatur. Nam quæ retinere me debuit veſtra ipſorum dignitas, atque amplitudo, eadem impulit, ac penè præſidentem effecit. Id enim vos ipſi, honoris ampliſſimi beneficio, demandaſtis, cum mihi Moderatorum meorum imperio vim blandam, ut ita dicam, admoviſtis, ut Orationem veſtrâ hac in Urbe pro ſolenni Studiorum Inſtauratione habitam prælo committerem; & quam publico conceperam bono, publici quoque juris quodammodo facerem. Hoc mihi quàm honorificum, tam ſupra votum; & quò non modò ſpem nullam, ſed nè cogitationem quidem ipſam intendere auſus eſſem. Non enim is ego a naturâ, ut in aciem, ſolemque prodire velim, cum inter calones, ac lixas mihi vix literariis in caſtris ſit locus. Nec me latebat, lucubrationem hanc meam, quam Adoleſcentium animos Majorum ſuorum exemplo, ac Patriæ in primis optimè de Sapientiâ ſemper meritæ, ad literarum ſtudia impulſurus protuleram, ejuſmodi eſſe,

= quam non

(*a*) Multa dies, & multa litura cöercuit, atque
Perfectam decies non caſtigavit ad unguem,

ſed quam de muſto propemodum fervidam, ac lacu tumultuarius oppletæ tenebris mentis impetus dum vix parturiverat, peperit. Sed parendum omnino fuit, magiſque laborandum ne minùs obſequens apparerem, quàm ne parum prudens. Quamquam quid eſt quòd Orationis meæ cultus, qui nullus profectò eſt, adeo ſolicitum habeat, cum magnus a Vobis ipſis illi ſplendor accedat? Ita ut jam non ſuâ, ſed veſtrâ tantùm, cujus induit vultum, ſeſe metiatur fortunâ. Animos gerit illa altiores, ac ſupra quàm Natalis conditio præſtare queat, cum ſe perhumaniter a vobis excipi videat. Fluminum in morem, quæ fontis,

exi-

(a) *Horat. in Arte.*

exigui quidem, a quo originem ſuam traxere, penitus oblita, alveo tantùm latiſſimo, quo ſubinde excipiuntur, ſe jactant. Materie igitur, quæ in germanâ inclytæ hujus, atque Excellentiſſimæ Urbis effigie verſatur, materie, inquam, ſi minùs arte felicior. Magnam mihi procul dubio, & ſi non eloquentiæ, obſequii tamen, atque obſervantiæ laudem vindicabo; maximæque mihi gloriæ erit eos præ ceteris veneratione proſequi, atque officiis, quæcumque illa ſint, demereri, in quos tot Superi congeſſere & Naturæ bona, & ornamenta Fortunæ: Eorum gratiam aucupari, quos animus ad grandia quæque factus eò dignitatis attollit, ut ſingularem ipſam, ac ſummam generis claritatem virtute antecellant; demandatumque hoc adminiſtrandæ Reip. munus, majus ſuſcipiendo, gerendoque faciant; adeo ut commiſſa iſthæc (a) Italicarum, ut Philippi Alexandrini utar teſtimonio, maxima Civitas ſibi eorum (b) humeris attolli, atque augeſcere videatur: quod olim de Româ, Trajano imperante, Plinius Orator idem, & Conſul. Ac mihi quidem veſtri Ordinis majeſtatem intuenti, ea dignitas, ſplendorque Regiminis apparet, ut volens lubenſque (c) Bernardi Taſſi jurem in verba, qui tantæ Urbis demiratus amplitudinem, in ipſam profectò perbellè cadere exiſtimavit, quod (d) Pyrrho Epirotarum Regi de Romanorum Senatu interroganti Legati. Eâ quippe majeſtatis luce perfundor, ut de hac veſtræ Urbis Coronâ dici etiam queat, non privatorum hominum, ſed Regum eſſe Conſeſſum. Tanto igitur, nec immeritò, ſuperbientem nomine, quod prima præ-

(a) Philip. Ferrari Alexandrinus in ſua Topograph.
(b) Plinius in Panegyr. Trajan.
(c) Bernardus Taſſus in Dialogo contrà Martellum italicè conſcripto, cui titulus: Del Piacere oneſto, quem in tertia parte Operum Torquati Taſſi videre licet.
(d) Luc. Flor. lib. 1. cap. 18.

præſefert in fronte, in publicam, veſtramque lucem non timidè prodeuntem Orationem hanc ſiſto; Cui nempe Vos ipſi dumtaxat pretium facitis, ſplendoremque, quem de ſuo non habet, conciliatis. Veſtro tegatur auſpicio, quæ veſtro prodit imperio. Quam per vos illa primò lucem aſpicit, eâdem per vos tutò fruatur; par enim eſt quibus oritur cauſſis, iiſdem rem quamlibet conſervari. Erit hoc tributum veriùs, quàm munus: & levidenſa quamvis, perenne tamen, atque æternum obſequentis animi monumentum.

Nullam

Nullum certius Neapolitanæ amplitudinis quàm a Sapientiâ : nullum præclarius Sapientiæ quàm a Neapoli teſtimonium .

ORATIO.

QUod unum ad exornandam auſpicatam hanc redivivæ Sapientiæ celebritatem, conciliandumque literarii laboris amorem plurimùm valere opinamur ; illud profectò eſſe arbitror quod non ſine incredibili geſtientis animi voluptate hodiernâ die contigiſſe mihi gratulor , Proceres Nobilitatis æquè ac virtutum inſignibus ornatiſſimi. Quid enim pro Sapientiâ de Majorum inſtituto dicenti gratius accidat , quid potiùs voto cedat, quàm eam præclariſſimorum hominum nanciſci frequentiam, eam, ſummis dumtaxat Oratoribus parem, ſortiri Coronam, quæ nullam vitæ , nullam famæ , generiſque commendationem, quàm a literis, reputet ampliorem? Quodnam ad eloquendum vehementius , ad impellendos Adoleſcentium animos diuturnâ jam ceſſatione feriatos , acrius eſſe poterit incita-

citamentum, quàm apud eos pro literis Orationem habere, qui magni nominis claritatem, avitæ originis decus, immortalitatem denique ipſam ab iis vel unicè, vel præcipuè ſint conſecuti? Atque eâ mihi de cauſsâ lætandum in primis, ac magnopere exultandum video, quòd verba pro Sapientiâ facturo, id mihi hoc loci, atque hac præſertim in Urbe contigerit, in quâ tam magna, tam ferax laudum ſeges ſuboriatur, ut nulli, vel rerum penitus imperito, atque ignaro, deeſſe poſſit quæ triumphet, atque exultet Oratio. Non hìc adventitiis, ac peregrinum quiddam ſonantibus contendendum argumentis: Non alienis delibanda e fontibus, quæ domi pleno, ut ajunt, alveo exundant. Atque id enim verò, id cauſſæ profectò fuit cur provinciam hanc, ingenii viribus omnino imparem, non adeo invitus ſubeundam putarim. Etenim cum multa ſe ſe mihi objecerint, quæ me ab hoc aditu laudis, qui ſemper optimo cuique maximè patuit, jure prohiberent; Cum probè tenerem ad ſummam hujus loci amplitudinem me parem eloquentiæ facultatem afferre non poſſe; Statueremque nihil hìc niſi multâ elaboratum, ac perpolitum induſtriâ depromendum; defugiſſem procul dubio munus: nec exiſtimaſſem in erudito hoc diſciplinarum omnium Theatro verſari me nullis vel naturæ, vel doctrinæ tectum, munitumve præſidiis. Sed confirmavit, ac prope jacentem animum erexit Conſeſſus hic veſter multò jucundiſſimus, atque ad literarum celebrationem adeo accomodatus, ut vel ceſſantes ad dicendum impellat, urgeatque nolentes. Ut igitur Optimarum Artium dignitas, ac liberalium diſciplinarum ſplendor ſummoperè eniteat: ut literarum ſtudia repetantur alacriùs: abundè ſatis mihi erit pro virili contendere, ac planum omnibus reddere, quantum ſemper Neapolis a literis, quantum literæ a Neapoli gloriæ, atque ornamenti retulerint. Id verò enucleatè ut præſtem, illud in me probandum, illud veſtro firmandum ſuffragio recipiam: Nullum ſcilicet, Nullum certius Neapolitanæ amplitudinis quàm a Sapientiâ: Nullum præclarius Sapientiæ quàm a Neapoli Teſtimonium. Quamobrem adeſte animis AA, ac me pro literis, pro Patriâ dicentem humaniter attendite. Si minùs interim pro rei dignitate perſonam, ac partes, quæ meæ ſunt, ſuſtinuero, tanti fuerit magnis auſis excidiſſe.

ET

ET ſanè ut Orationis meæ vel ſub initium liquidò exorſus appareat: ut ea, quæ pro maximâ hujus Urbis amplitudine, ac majeſtate faciunt, uni Sapientiæ referantur accepta; illud perſpectum vobis, exploratumque velim, quantum gloriæ ſemper, ac dignitatis cuique attulerit ita inter alios virtute eminere, ita ceteris claritate nominis,famæque laude præſtare,ut nonniſi ſingulari commendationis præconio celebretur. Magnum quippe, ac prope divinum id aſſequi,ut quibus te Natura parem eſſe voluerit, ab iis virtus ſecernat. Hoc enim verò laudis ſtudio trahimur omnes: hac gloriæ dulcedine ducimur, ut ſuo quiſque altior faſtigio,ac vulgi major invidiâ omnium in ſe ora,oculoſque convertat. Nihil enim ſoliditatis, atque eminentiæ ea putamus habere, quæ in commune vocantur, quæ ceteris etiam labor potuit,atque induſtria peperiſſe.Hæc eſt veræ,germanæque magnificentiæ ſolida effigies, atque expreſſa: hic abſolutiſſimæ amplitudinis color: eam nempe ſibi gloriæ oſtentationem vindicare, quæ eò celſitatis attollat, ac ſingulariter ſupra ceteros evehat, quò altiùs vel nemini unquam, vel paucis quibuſdam contigerit perveniſſe.

Quæ cum ita ſint, quid eſt cur hactenus ancipiti cogitatione hàc illàc in deliberando diſtractus hæream AA? Firmioribus ne argumentis agendum, ac ſignis, quæ orationi meæ authoritatem afferant, ac fidem, cum habeamus firmiſſima? An non ſuâ, in quâ verſatur, luce ſe prodit, maxima illa, eademque ampliſſima hujus Urbis decora, atque ornamenta a literis potiſſimùm eſſe profecta? cum ſatis ſuperque perſpicuum ſit, atque conſtet, harum ope, atque operâ per omnes honorum gradus elatam adeo in altum ſe ſuſtuliſſe, ut ſingularis propemodum habeatur, ac ſumma.

Multa mihi,& præclariſſima quidem ad veſtri nominis exornationem ante oculos ſæpenumerò obverſantur: ac meæ conſuetudinis eſt ea crebris uſurpare ſermonibus, quæ ad tantæ Urbis originem, ad præcellentem Equeſtris Ordinis diguationem, ac lectiſſimum illum probatæ nobilitatis, Italici nimirum ſanguinis florem, atque excellentiam conferre plurimùm poſſunt. Cujus enim aures peregrinentur, neque in tam pervagatâ Neapolitani generis celebritate verſentur? Quis tam hoſpes in hac Urbe, qui neſciat quantùm illa ſemper honori veliſicata ſit

ſuo? (a) Quot illa Supremos bellicæ, maritimæque rei Præfectos, Exercitûs Imperatores, ampliſſimoſque Proreges: (b) Quot illa Purpuratorum Senatui adlectos, ac ſummos (c) Chriſtianæ Religionis Hierarchas; (d) Quot denique ſpectatæ ſanctimoniæ Cives glorioſæ mortis beneficio viventes Divorum Ordinibus adſcriptos procrearit? Infinitè propemodum flueret ſermo, qui domi, ac militiæ, terrâ, marique res geſtas vel carptim, curſimque delibare vellet. Quas quidem ita magnas eſſe fateat oportet, ut quemadmodum invidiam, ita eloquentiam omnem ſuperare videantur; ita varias, ac ſummas, ut rerum diverſitas intentionis aciem abrumpat. Quis enim unquam ingenii fons tam exundans: quæ tanta in dicendo copia, in ſcribendo ubertas, in exornando facultas, quæ laudatione ſaltem aliquâ quæ ſumma ſunt in hac Urbe, hoc eſt omnia, proſequatur ex parte? Ea quippe, ea eſt hujus Urbis Majeſtas, ut ad augendam ejus dignitatem contendiſſe propemodum Virtus, & Natura videatur; ea claritudinis fama, ut ſeculorum omnium memoriâ vigeat: officioſâ poſteritatis commendatione quotidie magis eniteſcat: Æternitatem denique ipſam arcano quodam ſtupore defigat.

Verùm quamtumlibet ſatis amplam Neapolitano generi conciliaverint gloriam quæ hactenus delibavimus: tamen hoc affirmatè pronuncio, & hoc pace dicam veſtrâ AA Optimi, longè ampliora decora illa, atque ornamenta fuiſſe, quæ a literis impertita accepiſtis. Magna quidem ea ſunt quæ pro hujus Urbis amplitudine Majores veſtri geſſere, omnium linguis, prædicatio-

(a) *Vide Franciſcum de Petris Hiſtor. Neapol. lib. 1. cap. 6., qui Livium, Blondum, Procop., Tarcagnot., Platin., Marcolin., Capac., Diodor. Sicul., Halicarnaſs., Villan., Ammirat., Fazzel., ceteroſque plurimos refert; allegatque præcipuè Neapolitana Tabularia*, *vulgò* della Zecca.

(b) *Ex Alfonſ. Ciaccon., & Auguſt. Oldoin. de Rebus geſtis Rom. Pontif. & S.R.E. Cardinal.*

(c) *De Petris lib. 1. cap. 3. ex Platin., Honuphr. Pannui., Ciaccon., Oldoin. &c.*

(d) *Ex Syllabo SS. Neapolitan. typis edito juſſu Eminentiſſimi Cardinal. Decii Caraſæ.*

tione, literis, marmoratiſque laudibus celebranda. Sed tamen ſunt alia majora, quibus præſtantiſſima hæc Urbs ceteris altiùs emineat, ac ſingulariùs ſe ſe efferat in ſublime. Age porro: fidem dictis ea faciant, quæ fidem penitus videntur excedere. Quid verò primùm loquar? aut unde potiſſimùm exordiar? Urbis ne principia, an ejuſdem incrementa commemorem? Utraque certè ea ſunt, ut cauſſæ, quàm quæ maximè, adſtipulentur meæ.

Ne verò ſpecioſiùs quàm veriùs id a me dictum putetis, reſpicite, quæſo, quoad longiſſimè poteſt mens veſtra complecti, atque hujus Urbis memoriam recordamini ultimam, inde uſque primas rerum origines, proximaque originibus repetentes, a quibus veſtri generis ſtirpes, & capita deducuntur; atque inde proficiſcatur Oratio, unde major Neapolitanæ amplitudinis trahitur ſplendor, ac certius eruitur teſtimonium.

Et quidem ſi ad eximiam generis nobilitatem, ac ſingularem aviti nominis præſtantiam illud facit apprime, a parentibus nempe ſummo loco, ac ſplendidâ natis fortunâ ortum ducere; ac veteris proſapiæ Majores recenſere: quæ unquam Neapoli quàm a literis origo nobilior? Quod nam ad Neapolitanæ amplitudinis argumentum illuſtrius, quàm eos veſtræ Urbis conditores, ac veluti genitores habere, qui, Chalcide quamvis profecti, originem tamen ſuam, (a) ut memoriæ proditum, nomenque in Athenas referrent? An non id eo conſilio factum putem, ut hiſce fundata hæc Urbs molitoribus, Athenas ipſas (b) Doctrinarum nempe omnium Inventrices, ſui generis præſeferret authores? Ut jam tum ab initio repetitis ab eruditiſſimâ Athenienſium gente natalibus, maxima hujus Urbis celebritas uni Sapientiæ deberetur.

An non ſibi conſtitere auguria? Ecquis unquam eat inficias, negetque a magnificentiſſimis hiſce primordiis magnam huic

 Urbi

(a) *Ex Jo: Villan. Neapol. Chronic. cap. 3., Raphael. Volater. Geograph. lib. 6., Tarcagnot. lib. 1., Sabell. lib. 3., Leandr. Albert. in ſuâ Ital., Ambroſ. Leon. in Hiſtor. Nolan., Sanſovin., Pontan., Benedict. Falco, Zenob. Acciajol. in Orat. de laudib. Neapol., Summontio, & Jul. Cæſare Capacio Hiſtoriæ Neapol. lib. 1. cap. 3.*

(b) *Cicer. lib. 1. de Orat.*

Urbi anthoritatis fieri acceſſionem, cum in ampliſſimo rerum omnium ſtatu conſiſtere, ab hoc unicè pendeat, vel maximè? Ut verò preſſiùs agamus, ne vobis aſsentatoris in morem impoſuiſſe videar AA: an non in ſummum evaſiſſe literarum beneficio hæc Urbs dici potuit, quæ vix in lucem edita tanquam Sapientiæ ſacrarium, ac ſedes eſt initiata? (neque enim ætatis expectandus eſt curſus in feſtinatione virtutis.) Nulla quippe recenſeri poteſt ætas vel ultima, quin literæ non recenſeantur: nuſquam non Sapientiæ vel ab ipſis incunabulis non mancipata. Mancipata tantùm? imo verò optimè de eâ ſemper merita. Quæ non exterarum gentium ductu, ſed nativis quibuſdam igniculis: non aliorum præceptis, ſed ſuo propemodum marte literis inhiavit. Quæ priùs Philoſophos, ac Præceptores excepit, quàm Cives: Lycea priùs extruxit, quàm Domos: priùs docere, quàm lucem aſpicere viſa eſt.

Vos enim jam (*a*) præclariſſima olim Urbi huic æqueva, ac toto terrarum Orbe ab heroicis uſque temporibus celebrata Gymnaſia hîc teſtes appello: Eritis profectò, vel ruderibus obruta, eritis ſemper immortale Neapolitanæ amplitudinis monumentum; (*b*) eâ dignum recordatione, ut ne ingratâ quadam temporum injuriâ deleretur, aut invidâ poſterorum reticentiâ conſepultum jaceret, viget adhuc, æternùmque ad veſtræ celebritatis incrementum vigebit Neapolitanæ Academiæ præ foribus tanti Operis, gloriæque memoria; & mutæ quamvis literæ illæ magnifico opere ad coronidem inciſæ adhuc loquuntur, neque unquam de veſtris laudibus conticeſcent. Eniteat enim verò, ac ſingulariter Gymnaſium illud eniteat eâ potiſſimùm commendatione celebrandum, quòd (*c*) legibus a Friderico, atque honorariis auctum locupletiſſimis: quod (*d*) Caroli Andegaven-

(a) *De Petris lib.1.cap.6.*

(b) *Alluſum ad eam, quæ Neapoli præ Januâ Maximâ Regii Gymnaſii, Authore P. Jo: Baptiſtâ Urſo Soc. Jeſu legitur Inſcriptio, cujus initium:* Gymnaſium cum Urbe natum Ulyſſe auditore inclytum, &c.

(c) *Ex Adverſariis citati Tabularii ſub Friderico II. An. Domini 1238. Faſcic.93.fol.20.*

(d) *Ex eodem Tabulario ſub Carolo I. Andegav. An. Domini 1272.D.fol.7.ter.*

venſium primi regio poſtmodum ſumptu,ac meliore fato ſurrexerit: quod (a) PHILIPPO AUSTRIACORUM TERTIO, atque Inviĉtiſſimo Rege baſilicè extructum ſe majus extulerit,magnumque ad id uſque temporis ſpectaculum præbeat, ac maximam intuentes in admirationem traducat. Quid tum poſtea? an non longè magis eniteat oportet quòd in ipſo Urbis exordio cum Urbe ipsâ natum luculenter oſtendat, hoſpitem alibi Sapientiam, hìc verò non alumnam modò, ſed popularem, ac civem: Civitate vel tum primò donatam cum Civitas eſſe cœpit; ut exinde liqueret quanti Urbs illa futura eſſet in poſterum, cui maximam origo ipſa cedebat in gloriam, atque adeo maxima origini laus innaſcebatur; id continuò jam tum tacitâ ſortis confeſſione aſſecuta, quod matura paulatim ætas, ac totius vitæ labor vix aliis impertitur.

Magnum quidem eſt factis gradatim ſtipendiis primas aliquando ſub Sapientiæ ſignis obtinere; longè tamen aliud illud eſt, quod Neapoli fata indulſere, ut nullâ ad acquirendam gloriam cunctatione tyrocinium ipſum emeritis literarum decoraret inſignibus;ac ne reliquas quidem urbes illi puderet aſſurgere, quæ ceteris illuſtrior oriebatur. Eò enim (imperare mihi quippe non poſſum, quin tibi gratuler, Urbs præclariſſima) eò te præſtabilis iſthæc Natalium tuorum prærogativa provexit, ut extra omnem dignitatis aleam poſita videaris. Tanta eſt originis tuæ nobilitas, ut nihil tibi honoris addiderint cetera,quæ,quamvis ampliſſima, conſecuta es ornamenta; nec poſſit Fortuna juri ſuo adſcribere, quod natalibus tuis jamdiu debitum naſcendo meruiſti. Toto hoc, quantumcumque illud eſt, quod certè maximum eſt, te non intervertit, ac ſe ſe ab iſtius gloriæ ſocietate ſecernit. Scio equidem non niſi ſenſim, ac leniter niti oportere quemcumque, qui ad altiores honorum gradus feſtinat; nec verò ſtatim in excelſo poſitus quiſquam ad ſummum potuit pervenire. Diſpar tibi Fatorum conditio: idem enim dignitatis quod vitæ principium; hoc ſingulare præ ceteris habuiſti, impedimenta ætatis, ac naturæ neſciſſe: ipsâque ortus tui nobilitate fultam in ipſo lucis rudimento verticem te gloriæ tenuiſſe, & ea quæ ſumma ſunt non ſperare, ſed habere. Ad maxima ſiquidem feſtinantibus fatis hæc tibi rerum exordia debebantur.

Ita

(a) *Ex eadem P. Urſi Inſcript.*

Digitized by Google

Ita profectò : ut jam tum palam omnibus fieret, Urbem hanc unicè factam ad literas, ut propemodum doctrinarum omnium magiſtra doceret:haberētque ab illâ quo ceteri literis clarerent: tantumque celebritatis, authore Seneca, aſſequeretur,ut huc (*a*) ſapientiſſima literatorum lumina ad honeſtam ſtudiorum quietem appellerent.Quid enim aliud (*b*) Galenū ex Epidauro,(*c*) e Lemno Philoſtratum, (*d*) Claudianum ex Ægypto, (*e*) Mantuâ Virgilium, (*f*) Silium Italicâ, (*g*) Patavio Livium, (*h*) Româ Tullium, (*i*) Lucilium, ceteroſque plurimos avocavit, niſi ut hìc ad ſapientiam clariùs informarentur ? cum is eſſet urbanus bonarum Artium nitor,ut (*l*) Pompejus ipſe, quem militaris gloria Magnum, maximum verò reddidit ſapientia, Romani penè pertæſus, Neapolitani ſermonis elegantiam libentiùs uſurparet. (*m*) Ubinam gentium Auguſtus ille imperatoriâ majeſtate ne, an Philoſophi cognomento celebrior Aurelius, niſi hìc Philoſophiæ præceptis animum excoluit affluentiùs ? Quid ipſe vitæ, morumque ubique magiſter Seneca ſibi voluit, cum ſenio prope confectus hìc tantùm fieret auditor?(*n*) Quid Græcos ipſos Nea-

---

(a) *Ex Senecâ in Epiſt., ex Zenobio Acciajolo in Orat.de laudibus Neapol., & Strabone lib.3 in fine.*

(b) *Jo: Baptiſta Eliſius Medic.Neapolit. de Baln.Puteol., & Summont.tom.1.lib.1.*

(c) *Idem Philoſtrat. in Iconib.*, *Petrus Laſena in Antiquo Gymnaſ. Neapolit.cap.8.*

(d) *Capac.lib.1.cap.18.*

(e) *Petr. Crinit. de Poët.latin. lib.4.c.65., Acciajol.loc.cit., & idem Virg.in Georgic.*

(f) *Petrus Crin.loc.cit., & Plin.in Epiſt.*

(g) *Capac.loc.cit.*

(h) *Acciajol.loc.cit., Leonard.Aretin.in Epiſt.ad Martin V.P.M.de laudib. Neap.*

(i) *Quintilian. lib.10.*

(l) *Jo:Ant. Summontius Hiſtor.Neapol. tom.1.lib.1.cap.6.ex Ciceron.in Epiſt.ad Attic.lib.7.epiſt.2., & ex Philoſtrat.in Iconib.*

(m) *In Vitâ ejuſdem Marc.Aurelii cap.2.in fin.*

(n) *Ex Benedic.Falco de laudib.Neapol., qui Joviani Pontani teſtimonio utitur.*

Neapolim, tanquam in ſtudiorum ſuorum Matris ſinum, ut Pontano viſum, compulit magis quàm celebritas literarum? Sapientiam quippe gens illa hæreditario propemodum jure ab hac Urbe repetebat: quò ſcilicet Athenarum ſplendor, ac gloria cum fœnore ceſſiſſe videbatur: hìc tantummodò Urbs illa dignitatis, ac vitæ ſuperſtes ſuæ, tanquam e cineribus emerſus phœnix, æternitatem conſecutura.

Atque hoc enim verò, hoc maximè altioris mentis ſignificavit Antiquitas, (a) cum Neapolim Parthenopen a Pallade veriùs, quàm a Sirenibus inauguratam voluit: perinde ac celeberrimo illo Athenarum Parthenone, hoc eſt Minervæ Fano, deleto, novum hìc Athenæum Palladi ſacrum auſpicatiori ſiderum concurſu tandem aliquando conſurgeret; ubi nempe ab his Sapientiæ litaretur, qui Minervam Athenarum Deam, vel altricem colerent, vel parentem; ſuos profectò tanquam degeneres rejecturam liberos, qui vel a pueris præcoces literaturæ fructus non repræſentarent.

Ecquid enim verò aliud veteres illæ (b) Palladi ſacræ Lampadum ardentium Palæſtræ volebant? Quid Tædarum, repetito ab Athenienſibus more, concurſationes per Urbem, Luſuſque ſignificabant? Quorſum hæc Neapolitanæ Juventutis oblectamenta tendebant? Quid (c) Numiſmata illa, quæ ad poſteros cum gloriâ tranſierunt, Noctuis Minervæ inſignibus inſculpta præſeferebant? quid his poſtulabatur? quid agebatur? Nihil profectò, niſi ut luce clarius appareret, Civitatem hanc unicò ſe in Palladis clientelam, ac fidem vel ab initio recepiſſe, a quâ nempe præclarius ſuæ originis, atque amplitudinis teſtimonium ſortiretur.

Poſ-

(a) *De Petris lib.1.c.6., Idemque in Præfatione lib.2. ejuſdem Operis ad Eminentiſs. Cardinal. Aloyſ. Cajetanum.*

(b) *Lampadicos ludos in Minervæ honorem celebratos colligit Capacius lib.1.cap.15. ex Pindaro in Olympic.; eoſdemque Neapoli, ducto ab Athenienſibus more, in ejuſdem Minervæ obſequium repetitos a Iuvenibus concurſantibus per Vrbem ardentibus facibus, apparet ex antiquis Numiſmatis, in quibus Fax expreſſa; refertque idem Capac. loc.cit., & de Petris lib.1.cap.6.*

(c) *Capac. loc. cit., apud quem videre licet hujuſmodi expreſſas Icones veterum Numiſmatum Neapolitanor.*

Poſſem hìc ego quidem Urbem hanc (*a*) Mercurio Eloquentiæ Numini, Phœboque ſacram in medium proferre ut antiquæ Nummorum (*b*) imagines Laureâ, ac Tripode, Caduceo, ac Citharâ inſignes, ut ſexcenta id genus emblemata exhibent cumulatiſſimè. (*c*) Recenſerem ſubinde huc olim,poſthabitâ,quam coluerat, Delo, Apollinem, Muſaſque de induſtriâ commigraſſe ratum nullibi meliùs vel naſci laureas, vel innutriri, quam Sebethi aquis felicibus. (*d*) Abs re non eſſet omnino Civitatem hanc Sirenum tumulo cohoneſtatam oſtendere. Sed miſſa iſthæc conſultò faciamus, ne falſis hiſce inanis gloriæ coloribus fucum faciam veritati; Urbemque hanc pöeticis fortaſſe commentis,quàm incorruptis rerum geſtarum monumentis feciſſe videar ampliorem. Quid enim Oratori cum fabulis? Nunquam profectò veræ commendationis honor adulterino gloriæ ſplendore ſe prodit: nec cum intaminatæ laudis præconio falſitas commiſcetur. Quorſum hæc dubiæ fidei argumenta, cum ea ex Annalium vetuſtate eruatur memoria,ut ſupra quàm cuiquam credibile eſt Urbis hujus emineant incrementa? eoque reponantur in loco, ut humano altior faſtigio, e cælo ipſo benè ominatæ felicitatis auguria ſecum unà traxiſſe credatur.

Et quidem ſi Natalium ſuorum tempora conſulamus,quid his ad tantæ Urbis gloriam auſpicatius? ad literarum commendationem magnificentius? cum inter nobiliſſimos Regnorum ortus, futura mox tot Urbium Dominatrix ampliſſima, lucem acceperit? Quid illi auguſtius, quid glorioſius contingere unquam potuit, quàm (*e*) Salomone Rege ortam eſſe? id videlicet temporis, cum Sapientia cælo devocata regnabat in terris. Indulgentis quippe cæli hoc fuit, ut inter Europam, Aſiamque ſua munera partiretur ex æquo; ac dum accerſitâ e cælo Salomonis Sa-

(a) *Marc.Ant. Surgente in ſuâ Neapol.illuſtr.lib.*1*.cap.*6*.,Capac. lib.*1*.cap.*14*.,De Petris lib.*1*.cap.*2*.*

(b) *Capac.lib.*1*.cap.*14*.&* 18.

(c) *Idem Capac.lib.*1*.cap.*5*., Summont. tom.*1*. lib.*1*.cap.*5*. ex Statio lib.*3*.Sylvar. Sylva* 5*.ad Claud.uxorem, & lib.*4*. Sylv.* 8*. ad Julium Menecrat.*

(d) *Ex Strabon.lib.*5*.,Plin.lib-*3*.&* 5*.,Solin.lib.*2*.,Pontan.lib.*6*.,Capac.lib.*1*.cap.*3*.*

(e) *P.Jo:Bapt. Maſculus Soc.Jeſu in Faſtis Veter. Teſtamen.*

Google

Sapientiâ Solymæ ditarentur, tunc profectò ſui primordia ſortiretur Neapolis, quæ Solymarum gloriam æmulata ſapientiſſimos etiam paritura erat deinceps Dominatores, ac Reges: Robertum præ ceteris, Seculi ſui Salomonem ab Jaſone, *(a)* ac Baldo clariſſimis Juriſprudentiæ luminibus nuncupatum; *(b)* Quem Sapientiæ præſertim nomine in Regnum a *(c)* Clemente Pontifice Maximo evectum affirmant Hiſtoriæ. Decebat enim, Neapoli ad ſupremæ dignitatis apicem certiſſimum eſſe per Sapientiam iter.

Hæc profectò, hæc eſt reptantis veluti prima Urbis infantia. Hæc ſemina, ex quibus tot Sapientiæ germina, Patriæ decora præclariſſima, pullularunt: quæ digito nunc tantùm indicata, mox Orationi meæ pondus afferent, atque ornamentum. Hæc ultima antiquæ originis ætas. Hæc fatorum exordia: quæ certè ea ſunt, ut non humanæ mentis induſtriæ, ſed divinæ propemodum virtuti tribuenda eſſe videantur. Ea ſe produnt, ut nullum certius Neapolitanæ amplitudinis teſtimonium quàm a Sapientiâ repetendum apertiſſimè conficiant.

Sed levi adhuc brachio egiſſe mihi videor, AA, non hìc tanquam ad metas hærendum; eſt quò progrediamur ulteriùs, ut in illuſtriori hæc Urbs poſita monumento ſui ſpeciem præſeferat ampliorem. Illa quippe, illa Neapolis extitit ſemper, ut magna, quantumvis licet, a Sapientiâ conſequi potuerit decora, majora tamen in Sapientiam gratâ vice congeſſerit; itâque evexerit, ut nullum præclarius quàm a Neapoli amplitudinis ſuæ nacta ſit argumentum.

Sed quoniam in alteram mihi laudationis partem ingreſſo aliud ex alio ſuccurrit illuſtrius, hoc vereor in primis, ne in tam uberi dicendi ratione æquè perdifficile mihi ſit exitum, ac principium invenire. Sapientiam enim hæc Urbs talem, ac tantam erexit ad gloriam, ut nullâ re magis quàm ipsâ gloriæ magnitudine factura fidem Oratio laboret. Non ego hìc præclariſſima illa literarum lumina, quorum ſplendore,

 ut

(a) *Ex Iaſone Text. Is pot. ff. de acq. hered., & Baldo l. 3. C. de ſuis, & legit.*

(b) *Summontius in Hiſtor. Neapol. tom. 2. lib. 3. cap. 3. ex eodem Baldo loc. cit. & l. ut in teſtato C. eodem titulo.*

(c) *Clemens V. P. M. An. Dñi* 1309.

ut Terra Sole, Civitas hæc recreata eſt, in ordinem digeſta dinumerabo. Date hanc, Sapientiſſima olim tantæ Urbis ornamenta, (a) Joviani, (b) Statii, (a) Synceri, (a) Marini, (c) Staſeæ, (d) Lyci, (e) Æſchines, (a) Torquati, (f) Panormitæ, (g) ceterique id genus innumeri, per quos ad gloriam, ſplendoremque priſtinum bonæ Artes revocatæ ſunt: Date, inquam, hanc veniam Oratori accomodatam, ut temporis anguſtiis preſſo, ac ſpatijs propemodum iniquis diſcluſo, tacito mihi veſtra in Patriam, in Sapientiam merita præterire liceat in præſentia. Sileo (b) Academias noſtras Ulyſſe auditore (quanto viro Deus immortalis!) eloquentiæ, atque interioris literaturæ deſiderio celebratas. Sileo (i) Apulejum illum, arcanæ Sapientiæ Sacerdotem Majorum teſtimonio appellatum, hic e Numidiâ Sirenibus innutritum: ne ſcilicet huic Palladis Templo ſuus deeſſe videretur Myſtagogus. (k) Suâ ſe, vel me tacente, prodat virtute Marinus ille Philoſophiæ laude præſignis, quem Neapolis civem ſuum, atque alumnum, Athenis Magiſtrum dedit, ut Proclo Platonicorum Coryphæo in Academiâ glorioſi conſors laboris ſuccederet. Eo ſanè conſiliò, ut ſapientiam, quam hæc Urbs ab Athenis hauſerat, Athenis itidem in uno affluentiùs reddidiſſe videretur. Refudimus nempe Græciæ ſua dona: ut diſceret aliquando, crederetque experimento, temporis ſe beneficio dumtaxat, non ingenii gloriâ præceſſiſſe.

Dies profectò me deficiat, novamque patiar ex copiâ ipsâ difficultatem, ſi quæ dici in hanc ſententiam poſſunt, coner

(a) *Ex eorum præclaris Operib., quæ extant.*
(b) *Ex Scaliger. in Poëtic. lib. 6. c. 6.*
(c) *Ex Ciceron. de Finib.*
(d) *Ex Plin. lib. 2. cap. 20.*
(e) *Ex Diogene, & Capac. lib. 1. cap. 18.*
(f) *Ex Fazel. Decad. 1. lib. 8.*
(g) *Ex Girald. in Hiſtor. Poëtar., Petr. Crinit. de Latin. Poët. lib. 4. cap. 65; conſule præterea Franciſcum de Petris lib. 1. cap. 6., ubi ceteros literariâ laude florentes fuſiſſimè recenſet.*
(h) *Idem de Petris lib. 1. c. 1., & 6. ex Lycophrone Poëta Græco, & ex Inſcriptione P. Urſi.*
(i) *Ex lib. 5. Antolog.*
(k) *Capac. lib. 1. cap. 18. ex Suidâ, cujus verba refert.*

ner exprimere. Quotus enim quiſque eſt, qui tantorum hominum memoriam pro virili proſequatur? quorum ea fuit excelſitas, ut territum ſe (a) Concilij, ac Neapolitani Senatûs authoritate celeberrimus ille Philippus cognomento Decius fateretur. (b) Quorum eloquentia eam ſibi laudem vindicavit, ut Auguſtino ipſi in tertio, qui contra Academicos inſcribitur libro, ad exaggeratam oratoriæ Artis præſtantiam explicandam, Neapolitanæ Urbis Gymnaſia fuerint in proverbio.

Fuit enim verò, fuit cur Neapoli Sapientia ſuperbiret, cum videret ſe Neapolitanorum Principum, Regumque non modò Domibus, atque Aulâ, ſed ſolio exceptam, ac ſinu: non obſoleto Philoſophorum pallio, ſed purpurâ indutam: non ſordido ſqualentem cultu, ſed auro, gemmiſque inſignitam ævo meliore gaudere. Guilielmis quippe, atque (c) Manfredis, (d) Alfonſis æquè, (c) ac Fridericis eo ſemper fuit in pretio, ut ampliſſimis illam ditarint, auxerint, amplificarint honoribus. Iis cumulatam voluerint beneficiis, ut priſtinæ reddita dignitati ſplendidiorem aucupata ſit claritatem. Noverant enim verò hi Sapientiâ clariores, quàm Regno, longè expeditiùs tritâ hac bonarum Artium viâ gloriæ ſe poſſe compotes fieri per compendium: cum viderent eruditum nempe pulverem, quàm militarem, ingenij aciem, quàm ferri conducere magis ad eam votorum ſummam, in quam a crepundiis rapiebantur. Hebeſcere profectò arma illa, quæ literarum ſplendore non eniterent: cum conſilio feliciùs gerantur bella, quàm manu. Quid non ſibi plauderet Sapientia, cum oculis ipſa ſuis uſurparet eo Urbem hanc, hæc nempe (e) *Hoſpita Muſis otia* (ut Pöetæ accinam canenti) eo literatorum numero, proventuque celebrari, ut vel una (f) Roberti

(a) *De Petris loc. cit. afferens ejuſdem Philippi Decii effatum conſil.* 379.

(b) *D. Auguſt. tom.* 1. *lib.* 3. *cont. Acad. c.* 16.

(c) *Summont. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 4.

(d) *Conſule Anton. Panormit. in Vitâ Alfonſ. & Speculum Boni Principis Jo: Santeni.*

(e) *Silius Italic. lib.* 12. *Belli Punic. ſecun. ſub init. loquens de Neapoli.*

(f) *P. Leonardus Cinnami in ſuâ pro Studior. Inſtaurat. Orat. typis editâ Neap. An.* 1671.

Regia trecentis referta laureatis Poëtarum capitibus abundaret? An non, facto jam fabulæ loco, huc Pindum ceſſiſſe arbitraretur, ubi bicipitis Parnaſſi juga Pauſylipo aſſurgerent, Sebetho cederet Hippocrene: pro Pegaſo denique gentilitio Neapolitanæ Urbis Equo uteretur: Principem ipſum, grandiore Muſarum fato, pro Apolline habitura?

Quid plura? ſuo ne bono non gratularetur tam excellenti, cum eâ frueretur Civitate, quam Sapientiſſimorum hominum votis omnibus intelligeret exoptari? Quam conſequi in civium numerum aſcitus (a) Aulus ipſe (ut ceteros ſilentio prætercam) Aulus, inquam, Archias poëticâ ingenij gloriâ florentiſſimus, tot ceteroqui, Tullio teſte, Civitatibus ſummo omnium ſtudio expetitus, maximi honoris loco habuerit? An immortalibus illâ gaudiis perfuſa non efferretur cum haberet pro certo, Urbem hanc non tam agrorum, ac ſoli, quàm ingeniorum ubertate præſtantem, Sapientiæ magis, quàm (b) Naturæ gaudentis opus, ut Plinio viſa: Virtutum veriùs, quàm (c) Bacchi, Cereriſque certamen dici oportere? Adeo literis affluentem, ut *Eloquentia* (attendite quæ loquar, AA, cum hoc locupletiſſimis probatum iri teſtibus aſſeverem) *Eloquentia*, nempe, (d) *Naturæ beneficio propria Regionis eſſe videatur*. Quaſi verò eâ Urbem hanc lege communis illa rerum omnium Parens condiderit, ut ne ipſi quidem cælo Neapoli liceat eſſe non erudito. Iis ſemper delibatis Pöeticæ floſculis ſatis abundanter excultam, ut (e) Mulieres ipſæ apollinari laureâ illuſtres naſcantur ad literas: ut in ſpectatiſſimo diſciplinarum omnium Muſeo ne hic quidem ſexus a literariâ laude ceſſaret. Qui fieri igitur unquam potuit ut præclariorem ab alijs quàm a Neapoli ſuæ amplitudinis ſignificationem habuerit, cum blando Sirenum in gremio educata, inter amœniſſimos ſaluberrimæ hujus Oræ tra-

ctus

(a) *Capac. lib. 1. cap. 16., & Summont. tom. 1. lib. 1. cap. 5. ex Cicer. in Orat. pro eodem Archiā.* (b) *Plin. lib. 3. cap. 5.*

(c) *Ex Plin. loc. cit., & Luc. Flor. lib. 1. cap. 15.*

(d) *Ex Uberto Folieta de laudib. Neapol.*

(e) *De Petris lib. 1. cap. 6.*

(f) *Ex Scaligero lib. 6., Petro Crinit., & Alexandr. ab Alexand., qui multas Neapolitani generis Mulieres literis illuſtres enumerant.*

ctus (*a*) ad Ingenioſum culturam, ut Aretini verbis hic utar, unicè accomodatos, ſuo hic tanquam e cœlo ſpiritum ducere viſa ſit oratoriæ Artis facultas?

Memoretur enim verò ad id uſque temporis, ſummiſque laudibus Roma ipsa Eloquentiæ facilè Princeps efferatur. Sapientiſſima illa, quotquot extulit unquam, bonarum Artium lumina in lucem prodeant, ac ſolem. Proh Deus immortalis! quot Oratorum millia, Romanæ ornamenta Reip., in conſpectum cadunt! qui modus in dicendo! quæ Suadæ medulla! qualis, quantuſque ſententiarum ſubinde vibrantium concentus! quæ vis ad amentatas haſtas oratoriis lacertis torquendas, ac robur! Verùm ut ut uberemRomano nomini gloriam celeberrima iſthæc Oratorum frequentia compararit, an non uberiorem Neapoli comparet neceſſe eſt? cum (ut graviſſimo Senecæ teſtimonio comperimus) (*b*) Rhetorum hiſce noſtrorum Palæſtris ſuos Roma debeat Oratores: ex hac enim Urbe, tanquam Trojano ex equo, ad cauſſas Romæ orandas hi ſæpenumero prodiere; hic eloquendi præceptis imbuti Foro deinceps ſe commiſere; ut, perpetuo propriæ claritudinis teſtimonio, quam (*c*) armis non ſemel Neapolis vicerat, vinceret etiam eloquentiâ. O ſingularem Neapolitanæ amplitudinis excellentiam! O ſummam gloriæ, fortunæque præſtantiam! Quid enim, per veſtram fidem, dici, aut excogitari poteſt illuſtrius? quid magnificentius ad laudem inveniri? Siluiſſent profectò ſuis deſtituta Patronis Roſtra: elinguis, ac ſine honore jacuiſſet Eloquentia, niſi per Neapolim aliquando ſtetiſſet. Pár quippe, par enim verò, rationique conſonum videbatur, ut Urbs illa profectò, cui civium ſuorum viribus, (*d*) atque armis Roma ipſa olim unà cum Capitolio ab ipſis

(a) *Leonard. Aretinus in Epiſt. ad Martin. V. Pontif. M. de laudib. Neapol.*

(b) *De Petris lib. 1. c. 6., Capac. lib. 1. c. 18. ex Senec. in Epiſt.*

(c) *Idem de Petris lib. 1. c. 5., Capac. lib. 1. c. 20., Livius lib. 8.*

(d) *Bis Neapolitanis Armis Roma liberata eſt: Primò Saracenis expulſis ſub Leon. IV. An. Domini 850., ut refert D. Antonin. Chronic. Par. 2., Platin. in Vitâ Leon. IV., Pontan., Blond., & Sigonius lib. 14. Secundò ſub Adriano II. An. Dom. 860. cum Deſiderio Longobard. Regi aditum ad Urbem Neapolitani intercluſere, ut Capac. lib. 1. cap. 12., de Petris lib. 1. cap. 3.*

belli faucibus, a nefario Barbarorum jugo, atque excidio ſemel atque iterum vindicanda reſervabatur ; Illa, illa inquam, jam tum per Sapientiam Romæ opitulari aſſueſceret. (a) Quæ toties animis cöeuntibus, atque ſignis auxiliares ultro copias, ac vires Urbi ſociare debebat, Eloquentiam quoque redderet fœderatam: non ſecus ac ſi præluſura experiretur, poneretque tanto operi rudimenta. Quamquam quid rudimentis ad hoc illa indigeret, quæ Urbem ipſam non ſemel erudierat?(b) Maritimæ quippe rei, ut Annalium fides conſulta teſtatur, claſſiſque inſtruendæ notitiam Neapolitanis inſtitutionibus primò aſſecuta, Carthaginis Roma velitata eſt olim excidio. Æquo igitur jure per veterē Urbis Magiſtrā ſeneſcenti prope jam Vrbis Eloquentię conſulendū.

Atque hoc enim verò, tanquam accepti beneficii fœnus, teſtatum omnibus voluiſſe crediderim ampliſſimum illud Romanæ felicitatis columen, Titum, inquam, Veſpaſianum Cæſarem Maximum, cum Imperatorio (c) propemodum ſumptu collapſa noſtræ Urbis Gymnaſia reſtituit. Ut omnibus pro comperto eſſet hiſce ſe meritò Academiis ævum quodammodo, Romæ nomine, prorogaturum, a quibus Roma ipſa ſuccum, ac ſanguinem hauſerat eloquentiæ. I nunc, & nega, nullum pro ſapientiâ teſtimonium, in Sapientiam officia præclariora nulla quàm a Neapoli; cum fatearis oporteat, Urbem hanc adeo liberalibus diſciplinis redundaſſe, ut in exteras terrarum Orbis nationes diffuſæ, Romæ quoque, hoc eſt in præclariſſimo illo bonarum Artium domicilio, Urbis hujus beneficio, floruerint.

Sed perlevis iſthæc ponderis videri cuiquam poterunt, ſi cum iis, quæ maxima ſunt conferantur. Quid nimis antiqua conſecter, cum in præſens itidem a Neapolitanis civibus, a Vobis ſci-

(a) *Foedus eſſe pluries ictum inter Romanos, atque Neapolitanos, Urbeſque has fæderatas fuiſſe, Authors eſt Livius lib.8., & lib.22., Cicer. in Orat. pro Cornel. Balbo in fin., Paul. Manut. de Antiquit. Roman. fol.41. ex Polyb., Sigonius de Antiquo Jur. Italię lib. 2. cap.14., Marin, Frez. lib.3. cap. ult., Jo: Villan. Chronic. cap.12. Summont. tom.1. lib.1. cap.6.*

(b) *Capac. lib.1. cap.8. ex Polybio.*

(c) *Summont. Tom.1. lib.1. cap.4., Capac. lib.1. cap.18., Petrus Laſena In Antiq. Gymnaſ. Neapol. cap.4., eruuntque ex antiquo lapide græcè inſcripto, qui Neapol. ad D. Annunciatæ inventus eſt.*

ſcilicet, pro Sapientiæ amplitudine argumenta ducantur expeditiſſima? An magni quidem ad hoc momenti mihi non erit Invictiſſimum ſemper Hiſpaniarum Regem, ac totius Chriſtiani Orbis nunc etiam ſingulari prorſus in nos ſummi Numinis beneficentiâ Imperatorem, CAROLUM nempe SEXTUM, rebus vel fortiter gerendis, vel æquiſſimè æſtimandis ter Maximum ſolitum dictitare: (*a*) Eam ſe in hac dumtaxat Urbe Sapientiſſimorum hominum habere frequentiam, ut his unicè univerſæ Regnorum ſuorum adminiſtrationi ſatis affatim poſſet conſulere. O dignam Auſtriaco Principe vocem, tantæ Urbis gloriæ opportunam, amplificatæ Sapientiæ perjucundam! quæ quidem plurimis Civitati noſtræ benefactorum vinculis magis in dies ac magis obſtricta, geſtire propemodum videtur: cujus ego jucundiſſimas voces exaudire videor quotidie, hoc ferme pacto cum Urbe ipsâ loquentis. Ego, ego illa Urbibus, ac populis innumeris expetita: honoribus decorata clariſſimis: Regum opibus amplificata: Illa ego, illa ſum, quæ ut ut a ceteris de me non nunquam optimè meritis magna ſemper benevolentiæ habuerim argumenta; Tibi tamen (liceat enim grati animi memoriam recordatione ſaltem aliquâ excitare) tibi, inquam, Vrbs præclariſſima, majora debui, atque ampliora. Quid ego (*b*) illuſtres literatis Otioſorum tuorum laboribus Academias commemorem? quibus hoc ſingulare affecuta, ut otium ipſum Neapoli ne tantulùm quidem arrideat niſi literis actuoſum. Quid redditam Curiæ dignitatem, non per eos dumtaxat, quos anteactæ ætatis tempora protulere, ſed (*c*) per hoſce præſertim, quos ex hoc eodem loci intueri mihi nunc ipſum lætitiis omnibus licet Togæ Decora, ac Fori Ornamenta ceteris aliis clariora? (*d*) Quod miro artis ingenio cælum mihi omnium prima Optici Tubi ope ſuppo-

(a) *A Viris fide digniſſimis acceptum.*

(b) *Innuitur hìc Academia, quæ ſub celebri Otioſorum Titulo Neapoli, quam quæ maximè, ſub auſpiciis D. Thomæ Aquinatis præclaris ſemper ingeniis floruit.*

(c) *Intellige Togatos, qui ad cohoneſtandam Studiorum Inſtaurationem aderant cum habita fuit Oratio.*

(d) *P. Gaſpar Schotti in Magiâ Univerſ. Natur., & Artis Mag. Teleſcop. Part. 1 lib. 10. cap. 2. qui Jo: Baptiſtæ a Portâ Neap. communi omnium ſenſu Teleſcopii Inventionem attribuit.*

poſueris, parum eſt. Quod (a) Juriſprudentiæ vindex antiquos Legum Codices, quibus Florentia nomen fecit, ſinu ipſa tuo complexa, hìc aſſerueris, intra gloriam fortaſſe præ aliis arbitrabor. Illud profectò, illud eſt maximum beneficentiæ erga me tuæ monumentum, cui nulla finem afferet ætas, diuturnitas detrahet nulla: quòd non immortalibus modò ornatam volueris beneficiis, ſed vitâ ipſâ, non ſecus ac parens altera, frui dederis reſtitutâ. An dum Italia, dum Terræ Orbis ferè omnis, fato neſcio quo, miſero certè, ac funeſto Barbarorum incurſibus, quaſi tempeſtate quateretur, uni mihi hoſtilis Gothorum furor, uni mihi veſana Vandalorum rabies ignoviſſet? An non, tamquam ſi aquâ, & igni mihi eſſet interdictum, capitali conjuratorum odio, æquè ac Urbes, & Regna jacuiſſem extincta? Jacuiſſem profectò: ac bonis Artibus conſepulta magni nominis dumtaxat umbram ſuſtinuiſſem, niſi penè ab interitu vindicaſſes. Ita quippe per te felix arriſit Fortuna, ut dum gentium ubique armorum furor ad liberalium diſciplinarum excidium incumberet, ac rupto veluti aggere literarum corruptela difflueret, (b) hìc unicè bonas Artes nulla barbaries infuſcaret. (c) Tunc maximè Sergius ille magnæ indolis adoleſcens, Neapolitanæ olim Reipublicæ Dux invictiſſimus, non ferro magis, quàm ingenii acumine obarmatus, fugientem excepit, afflictam erexit, perditamque, metu penitus exhauſto, recreavit. Si tamen infeliciſſimo huic temporum curſui talis erat exitus imponendus, prope eſt ut exclamem tanti fuiſſe. Undique a Barbaris bonæ Artes ejectæ, expulſæ, exturbatæ, ut hìc florentes cultu revireſcerent ampliore: haberemque hìc dignitatis meæ non aſſertores modò, ſed amplificatores oppidò illuſtres: per quos non ſtetere literæ tantùm, ſed maximis auctæ incrementis ad ſummum pervenere fortunæ. Unum hìc præ ceteris omnium inſtar tui Cœli Solem veriùs quàm ſidus teſtem volo, Thomam, inquam, Aquinatem, uberrimum illum Theologorum Fontem: quem pro ſummo laudis præconio ſat eſt nominaſſe: Quo duce ſupra homines rapta, grandiorem veluti dominatum, principatumque affecuta cælo ipſi caput intuli nuſquam antea glorioſior. Per hunc quip-

(a) *Summont. Tom. 1. lib. 1. cap. 4. ex Laurentio Bonincontro de Origin. Neapol.* (b) *De Petris lib. 1. cap. 5. & 6.*
(c) *Idem loc. cit. ex Jo: Diacono in Vitâ S. Athanaſii Ep. Neap.*

quippe arcana Divinitatis adyta apertiſſimè patuere; ut quæ terris per te, Urbs inclyta, ævum tantùm non extincta agitabam, feliciore per te quoque progreſſu me major aſſurgerem: cælumque ipſum novâ nominis Majeſtate complerem; exploratumque omnibus fieret, majora meæ amplitudinis monumenta nuſquam potiùs quàm a Neapoli repetenda.

His juſtiſſimis Sapientiæ vocibus eritne quiſpiam qui obſiſtat, atque obloquatur? mecumque volens non ſentiat, ac libens, nullum præclarius quàm ab hac Urbe ornamentum in Sapientiam derivari? Eritne quiſpiam, qui in tam præcellenti gloriæ, ſtudiorumque Curriculo omnes ætatis, atque induſtriæ nervos non contendat? Ad hoc enim verò hujus Academiæ celebritas: hæc loci frequentia: ad hoc parietes penè ipſi hujus Aulæ impellere quodammodo, atque hortari videntur; *(a)* Nolâ quippe ex Auguſti Theatro lapidibus huc allatis excitati, cum parem veſtris Familiis vetuſtatem, parem veſtris ingeniis habeant amplitudinem, Familiis itidem veſtris, atque ingeniis celebrari jure propemodum ſuo petunt, repoſcunt, efflagitant. *(b)* Sint ingens ad gloriam incitatio hæc ſpirantia Bonarum Artium Simulacra: *(b)* Hæ Sapientiſſimorum Hominum Imagines ad vivum expreſſæ; Exprobrantibus quotidie Tectis, degeneres hìc alieno tantùm frui literatorum triumpho. *(b)* Floreſcant in dies magis per te, Auguſtiſſime CÆSAR, quem in hoc tanquam Virtutum omnium Prytaneo Ducem, atque Auſpicem intueor: ad Sapientiam, ad Regnum, atque adeo totius terrarum Orbis Imperium fauſtis Parentis Optimi, LEOPOLDI nempe Magni, auſpiciis educate: floreſcant vetera illa literarum ornamenta. *(c)* CAROLO Chriſtianos inter Cæſares Primo, ac Magno literas poſtliminio reddi-

tas

(a) *P. Scipio Sgambatus in Gratulatione Seculari habitâ Neapoli An.* 1620.

(b) *Alluſum ad ipſam Aulam maximam Collegii Neapol., in quâ habita Oratio: ubi nempe in Aulæ ipſius fronte Invictiſſimi Hiſpaniarum Regis, atque Imperatoris Auguſtiſſimi CAROLI VI., Bonarum Artium, & Sapientium Icones præ parietibus expreſſæ conſpiciuntur.*

(c) *Vide Philip. Brietium Part.* 2. *Tom.* 2. *lib.* 9. *An. Domini* 802. *Eginard. in Vitâ Caroli M., Jo: de Palatio in Monarchiâ Occidentali lib.*1.*cap.*7. *in Elogio Caroli M.*

Digitized by Google

tas debuit olim Europa ; CAROLO nunc etiam inter Cæſares Maximo literas debeat eadem amplificatas. Emergat tanto ſub Principe per vos, Adoleſcentes Optimi, quos hic ad me cohoneſtandum frequentes intueor, vetus hujus ſoli ſplendor, ac gloria. Atque hic profectò (*a*) ubi Neapolitanorum olim triumphis deſtinatum, (*b*) Auguſto ſpectatore inclytum, ſtetit aliquando Theatrum, triumphalibus bonarum Artium diſciplinis iterum deſtinetur. (*c*) Hic ubi Divam HELENAM Auguſtam Ordo, Populuſque Neapolitanus excepit, Animorum Dominatrix excipiatur Sapientia. Date hoc Patriæ, quæ magnos ad magna progenuit. Date Majoribus veſtris, qui vobis præluxerunt ad maxima. Jecere quidem hi tanto operi fundamenta, faſtigium vobis unicè commiſere. Date Indoli, ac Generi : de quo veriùs quàm de Deciorum familiâ dici queat : (*d*) *Neſcit inde aliquid naſci mediocre : tot probati, quot geniti: & quod difficile provenit, electa frequentia*. Date hoc Sapientiæ, a quâ tot decora retuliſtis. Atque ita profectò fiet, ut, poſthabito Majorum ſuffragio, per vos ipſi, Nullum certius veſtræ amplitudinis quàm a Sapientiâ: Nullum præclarius Sapientiæ quàm a Vobis teſtimonium cumulatiſſimè comprobetis. Dixi

(a) *Summont. Tom. 1 lib. 1 cap. 4. ex quibuſdam veſtigiis.*
(b) *Suetonius in Auguſto.*
(c) *Ex ingenti lapide, quem in Collegio Neapolit. videre licet cum ſuâ Inſcriptione, cujus verba referuntur a Summontio Tom. 1. lib. 1 cap. 6.*
(d) *Caſſiodor. lib. 3 Variar. 6.*

Ad Majorem Dei gloriam, ac Deiparæ Virginis ſine labe conceptæ.

Z
1033.23

33856681

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Angelo * Pandimiglio
restauratore
* 825650 * 8274800 *

Digitized by Google